

Proslava obstoja 10letnice nove Turčije ob spomeniku na čast republike.

opozoril, da tako pač ne bo šlo dalje in naj mi vendar pove, zakaj se je naenkrat spremenil in baš tukaj na letovišču. Mož je nekaj časa okleval sem ter tja, potem se je izpovedal. Poslušal sem izpoved, zmajeval sem neverjetno z glavo in mu stavil naslednjo ponudbo: »Gospod profesor, za noč prepustite meni sobo v stolpu. Sam bom prenočil v njej.«

»Proti enajsti uri sem stopil v profesorjevo nočišče. Mirno sem se slekel in se podal k počitku. Kmalu sem tudi upihnil luč.

Star sem 55 let in slobodno mirno lahko trdim, da mi je pojem »strah« nekaj povsem tujega. Ne, resnično, nikdar kot otrok se nisem bal, če sem šel kot otrok skozi grad ali preko dvorišča. In tudi pozneje v svetovni vojni, če so se tudi razletavale granate prav tik mene, me ni potresavala bojazen.

Nocojšnjo noč pa, moji ljubi prijatelji, so se mi ježili lasje od strahu. Ko so se moje oči navadile na temo, sem zagledal pred seboj v vsej velikosti — okostnjak!

Nameril sem žepno svetilko na strašilo. Zginilo je. Ugasnil sem luč, okostnjak je bil zopet tu. Pognal sem se iz postelje, roke sem tiščal pred sebe in stopal proti — strahu. Skušal sem prodirati ob postelji . . . Stol, ki mi je bil na poti, sem prevrnil. Od strašila sem še bil oddaljen komaj par korakov . . . Skočil sem — — — hotel sem koščeno grozo zgrabiti za členke na rokah.

Zamahnil sem z obema rokama, a zadel sem z zamahljajem zid, od katerega je odsevala razsvetljena slika okostnjaka!

Prižgal sem luč in sem se zgrudil v naslonjač. Srce mi je razburkano nabijalo, čelo mi je zalival mrzel pot. Še enkrat sem zbral preostanek moči, upihnil sem luč in sem se bližal steni. S svinčnikom sem potegnil na steni obris svetlikajočega se okostja, nato sem pa zapustil sobo nepopisne groze.

Danes, prav zgodaj zjutraj, sem poklical zidarja, kateremu sem naročil, da je odstranil čisto previdno omet na od mene v strašni noči zaznamovanem mestu zidu.

Mož je potolkel s kladivom, donelo je votlo in oznanjalo, da je zid — votel . . . Za prav tenkim ometom je bila votlina, katero je delavec počasi razkrival. Ko je končal, je odskočil v stran . . .

S truščem je priletel v sobo na tla — okostnjak in se je razbil na lesenih tleh. Z zidarjem sva zbrala posamezne kosti.

Okostje je bilo od izredno velikega moškega. Tekom stoletij je fosfat iz kosti prodrl v omet in v temi se je okostje svetilo ali fosforesciralo na steni. Na četrtem prstu na roki je imel težek pečatni prstan, kakor so ga nosili vitezi tedajnih časov.

Tako postane družinska storija istina. Stara zgodba poroča, da je odkril v sredini 14. stoletja neki grof iz naše družine nezvestobo svoje žene. Maščeval se je nad ljubimcem na ta način, da ga je pustil živega zazidati v sobi v stolpu.

DRUŠTVENE VESTI

V zimi oživijo prosvetni domovi.

(Dopis z Vurberga.)

Med tem, ko lega polje naše zemlje k počitku, se vedno bolj osvežuje njiva našega društvenega življenja: naša prosveta. Takrat, ko mine delo na polju, ko prihaja dolgočasna zima, oživijo naši društveni domovi, ki so poleti ob času velikega dela na polju nekako samevali.

Prvo nedeljo oktobra smo polagali račun našega delovanja v društvu za leto 1932/33. Predsednik društva je izja-

vil: S prav veselimi čuvstvi, da je naše društvo zopet vzpostavljeno, pozdravljam tako kot še nikoli vas, dragi člani in članice, vas ljubljena vurberška mladina, prav nič manj pa vse ostale zbrane na tem 26. obnem zboru.

Nato je predsednik orisal v kratkih potezah razmere, ki vladajo sedaj v našem društvu. Zanikal je popolnoma, da li bile malemu številu članstva krive slabe denarne razmere, ki vladajo danes. Vzrok je v tem, ker mladina nima smisla za prosveto in vzgojo. Iskreno je priporočal zbranim, naj skušajo delati na to, da se bo dvignilo število članov in poživilo delo v društvu. Naša bo čast, če bo naše društvo stalo po moči in po svoji delavnosti v prvih vrstah katoliške slovenske prosvete.

Nato je g. Mirko Geratič iz Maribora govoril zanimivo o prosvetnem delu in o izobrazbi ter o tem, kakšno bodi pra-

Morilska trojica.

Na južnem Francoskem čakajo z največjo napetostjo na izid obravnave proti advokatu Sarretu in njegovima pomagačicama sestrama Schmidt. Ta proces je eden največjih ter najbolj ogabnih, kar jih pomni Francija. Glavni krivec je odvetnik Sarret, ki je užival v mestu Marseille največji ugled. Sarret se je rodil leta 1880 v Trstu in se je pisal prvotno Sareani. Leta 1913 se je naselil v mestu Marseille, postal je francoski državljani in je tudi spremenil ime v Sarret. Ljudje najbolj temne preteklosti so kar vreli k njemu in so cenili njegove letne dohodke na 60.000 fran-

Pavel Keller:

15. nadaljevanje.

„Hubert“

Roman iz gozdov.

Poslovenil dr. Ivan Dornik.

Če pridem do delavcev v gozdu, ali pa do kmetov na polju, navadno obstanem pri njih in jih gledam pri delu. Kaj le mislijo o meni postavaču? Veliko lepega ne. Nadučitelj vse poletje ne gre na izprehod, čeprav bi mu bilo po naporni službi v šoli zelo treba. Boji se kmetov, da bi ga opravljali. Kmet nima zmisla za izprehajanje. Če nima doma ali pa na polju nobenega dela več, gre spat, ali pa sede v krčmi za mizo. Človeka, ki brez namena teka po polju, ima za neumnega. In uverjen je, da bi tako kakor on, morali storiti vsi.

Nekoč sem vprašal mladega fanta, ki je ravno sedel na plugu in grizel svoj kos kruha, ali bi se ne šel rajši malo izprehajati.

»Ne,« je rekel, »to bi bilo predolgočasno zame. Toda tako bogat, kakor ste vi, bi rad bil.«

Vprašal sem ga, kaj bi potem delal. Zasmel se je v zadregi, pa sem le spravil to le iz njega: ko bi bil bogat, bi kar naprej jedel mesene klobase, kupil bi si škornje in dal svoje dekletu učiti klavirja.

Fant je zopet začel z delom in s povešeno glavo šel za plugom. V svoji domišljiji si je ustvaril deveto deželjo s klobasami, škornji in dekletom, ki bi igrala na klavir. Nekak načrt za življenje je že bilo to: najljubša jed, lepa obleka in nekaj zmisla za umetnost — više se tudi večina drugih ljudi ne povzpne.

Za mesene klobase mi ni, za škornje tudi ne čeprav bi jih lahko imel. Česar pa imeti ne morem, je dekletu, ki bi igrala na klavir.

Vedel bi že za tako.

Nesreča s Timom se je zgodila tako, kakor sem slutil že tedaj, ko ga je mladi Čresnik nagovoril, naj mu dovoli, da ga bo naslikal. Pač desetkrat je šel ta ničemurni fant v grad, vselej v svoji najboljši služabniški obleki. »Sejo« ima

vo življenje mladine. Tolmačil nam je, kaj se razume pod besedo vrl fant in vzorno dekle.

Potem so podali funkcionarji društva svoja poročila. Odbor društva se je izvolil večinoma po starem. Novih članov je pristopilo ta dan malo, pač pa se vedno prigrasujejo, tako da je upanje, da se bo število članov v tem letu jako dvignilo.

Na predlog predsednika, ki ga je stavil na občnem zboru, se je določil kot društveni praznik — praznik Kristusa Kralja. Ta praznik se je že tudi letos prav slovesno obhajal. Domači gospod župnik je ta dan daroval slovesno sv. mašo za člane in članice društva, ki so v precejšnjem številu pristopili k mizi Gospodovi. Pri sv. maši so člani društva tudi svetili. Tako se je društveni praznik cerkveno obhajal predpoldan. Popoldan pa se je vršila akademija na čast Kristusu Kralju. Predsednik je govoril o pomenu društvenega praznika in o tem, kdo je kriv pokvarjenosti mladine. Za govorom so trije: en fant in dva dečka, deklamirali primerne pesmi. Po deklamacijah je zadonela slovesna himna »Povsod Boga«. Za tem se je vprizorila igra »Sv. Germana«. Bog daj, da bi društveni praznik vzbudil med nami krepko zanimanje za vurbesko prosvetno društvo ter bi dal njivi naše katoliške prosvete novih delavcev. Živela katoliška slovenska prosveta! Zima bodi čas notranjega izobraževalnega dela.

★

Gornja Sv. Kungota. Tukajšnje katoliško prosvetno društvo priredi v nedeljo dne 19. t. m., ob treh popoldne v Prosvetnem domu zabavne igre »Fips in Tipse«, burka »Krompir v uniformi« in kratko šaljivo igrice s petjem »Klobuk in robec«. Ker smo v teh žalostnih časih tudi poštenega razvedrila potrebni, pridite, ljudje božji, k tem igram, da za trenutek pozabite težo bridkosti današnjih dni! Vsak bo šel najbolje razporejen od igre, ker bo smeja na cente. Vstopnina nizka, slabe poti se ne bojte!

BODI APOSTOLI!

Knjižica s tem naslovom je namenjena vsem katoličanom brez razlike stanu. Vsebuje zlate nauke in poučne zgodbe za življenje. Dobite jo za 5 Din v Cirilovih knjigarnah in v tajništvu KA v Mariboru.

St. Pavel pri Preboldu. Naše Katol. izobraževalno društvo vprizori v soboto dne 18. novembra, ob pol osmih zvečer in v nedeljo dne 19. novembra, ob treh popoldne, v Društvenem domu v St. Pavlu J. Vombergarjevo igro tri-dejanko »Voda«. Za to izvirno komedijo, katero je igralo že nešteto odrov širom Slovenije z odličnim uspehom, so se tudi naši igralci pripravljali z vso vnemo. Pri predstavah sodeluje mešan in moški pevski zbor in tamburaši. Vsi prijatelji in sosede od blizu in daleč iskreno vabljeni!

St. Andraž pri Velenju. Katoliško prosvetno društvo ponovi v nedeljo dne 19. novembra v Društvenem domu igro v štirih dejanjih »Koroški tihotapci«. Začetek ob pol treh popoldne. Igra nam bo ponovno pokazala razmere, ki so pred 13 leti vladale na Koroškem. Vstopnina ostane ista kot je bila dosedaj. Ker osebnih vabil ne bomo razpošiljali, prosimo, da vzamete to povabilo blagohotno na znanje ter se odzovete v najboljnjem številu. Torej vsi domačini in sosede, na svidenje dne 19. novembra t. l. v našem Društvenem domu! — Odbor.

Prevoz 4.000 tonskega materiala v letalu.

V Novi Guineji nad Avstralijo v Tihem Oceanu, v nekdanji pokrajini cesarja Viljema, ki pripada danes k Avstraliji, so nemška letala trdke Junkers dosegla višek, kar se tiče težkega prevoza rudarskega materiala preko pragozdnega pogorja.

V zaledju Huon zaliva v Novi Guineji so odkrili Angleži zlate rudnike, ki so

obdani od 3500 m visokega gorovja in jih prikrivajo neprodorni pragozdovi in nepregledna močvirja. Zlata polja so od morske obale po navadnih človeških pojmi nedosegljiva. Po vojni so ugotovili angleški raziskovalci, da bi bilo mogoče, v cele tedne se raztezajoče pohode z domačimi nosači znatno okrajšati z letali. Pa tudi to nalogo so radi močvar zmagala edinole nemška Junkersova letala, ki so cela iz kovine. Še le težko Junkersovo letalo je postalo ključ do bogatih in povsem svežih zlatih rudokopov. Nemška letala so omogočila ustanovitev kolonije iskalcev zlata.

Leta 1931 so sklenile kanadske in avstralske rudokopne družbe, da bodo prepeljale s pomočjo letal na kraje kopanja zlate rude dva 2000tonska bagerja (stroj za izmetavanje blata, kamenja itd.), električno centralo, ki bo proizvajala 2000 konjskih sil, z vsemi različnimi pritisklinami in potrebščinami. V prevoznem programu je bila prevzeta tudi vsa preskrba belopolnih in drugopolnih rudarjev. Za izvedbo neverjetno težavnega programa so se izkazala uporabna edinole težka Junkersova letala. Ravno po preteku enega leta po sklepu pogodbe z omenjeno nemško tvrdko je bil prvi bager marca 1932 v polnem obratu na mestu, za katerega je bil določen, na peš nedostopnem kraju. Šest mesecev za tem je bil postavljen že tudi drugi bager. Vsi posamezni deli, skupno 4000 ton, med temi deli do 3500 kg teže, parni kotli, traktorji, avtomobili, razni drugi stroji ter orodja so romala na določena mesta s pomočjo tromotornih Junkersovih letal. Pri omenjenem prevažanju ni došlo niti enkrat do kakšne nezgode ali zasilnega pristanka. Na zlati koloniji, ki se dnevno razširja, je doslej zaposlenih 2000 belih ter domačinov. Ta kolonija dobiva vse življenjske potrebščine z aeroplani. Pri koloniji se je naselil celo farmer, katerega je preskrbelo letalo s celimi čredami goveje živine.

Ako bi bili hoteli izrabiti novoguinej-

je rekel tedaj. Padovka se je porogljivo in posmehljivo smejala.

»Sejo«, je rekla, ima župan z občinskimi možmi; tudi njen prejšnji gospodar je vedno trdil, da ima sejo, kadar je hotel izginiti kam »za oglo«. Tim je odgovoril prevzetno, da se s tako neolikano žensko sploh ne razgovarja.

Pripovedoval mi je, da se mora pri teh sejah vedno enako držati. Stoji ob lepem, izrezljanem naslonjaču in drži v roki čašo za sekt. Vselej napolnjeno s pravim sektom. Gospod Čresnik mu natoči vedno lastnoročno. Strašno priljuden da je. To je pripomnil, da je oplazil mene, ker mu še nikoli nisem postregel s sektom. Tim je moral pri slikarju vedno kazati zadovoljen obraz, kar pa mu ni bilo težko, ker je tako lepo ravnal z njim in mu nalival šampanjca; eno nogo je moral prevesiti čez drugo, se muzati in nekoliko pomežikovati z očmi.

Neki dan mi je rekla celo naša dobra Matilda, da je Tim že malo preveč ošaben. Čresnik mu je rekel, da je slika sedaj že gotova, da bo najboljša podoba v njegovi zbirki in da jo bodo

gotovo ponatisnili v nekem velikem ilustriranem časopisu. —

O Tim, tako kakor tebi, se je zgodilo tudi tvojemu ničemurnemu pradedu luciferju, ko je strmoglavil iz nebes v pekel. Neki dan je prišel gospod Čresnik k nam in prinesel s seboj pismo, ki mu ga je poslalo uredništvo nekega lista; v pismu je bilo napisano:

»Vaš srčkani, upijanjeni lakaj« bo v kratkem natisnjen v našem listu.

»Kako — kako upijanjeni lakaj?« je vprašal Tim in prebledel.

»No,« se je smejal gospod Čresnik. »Podobi sem dal tak naslov. Pod njo je namreč napisano: 'Upijanjeni lakaj'.

»Saj to — saj to vendar nisem jaz?«

»Seveda — kdo pa?«

Tim se je zrušil. Lakaj — on — Tim — pa lakaj. Ta podla, nizkotna beseda! In povrhu še »upijanjen!« To je bilo še bolj nizkotno. Če bi se glasilo saj »opit«, ali tudi celo »pijan« — bi v besedi vendar bilo nekaj sile. Toda »upijanjen?« Ta beseda pa je neizmerno smešna,

kov. Leta 1918 sta se zglasili pri Sarretu v neki pravni zadevi sestrj Katarina in Filomena Schmidt. Sarret je pričel kmalu za tem z obema sestrami istočasno ljubavno razmerje. Ženski — rodom Nemki, sta postali popolnoma orodje v njegovih rokah. Schmidtovi sta ostavili svojo bavarsko domovino iz pohlepa po lahkotnosti in sta se nastanili v Marseille, kjer sta otvorili modni salon. Kljub lepim dohodkom sta stavili obe žensčini na advokata tolike zahteve, da je zašel v velike dolgove. Ko so ga pričeli prijemati upniki, je iztuhel peklenški načrt, kako se bo dokopal prav hitro do večjih denar-

ska zlata polja, bi bili morali leta in leta izsekavati pragozdove, graditi ceste ter osuševati močvirja. Delo bi bilo zelo zamudno in bi bilo požrlo milijone

in milijone. Vso to delo so opravila tekom poldruga leta tri težka letala in si je prihranilo podjetje samo na obrestih 1 milijon dolarjev.

Marenberg. Dne 5. novembra je naš dol in hrib pokrivala bela snežena odeja. Ni nam še bila zaželjena. Z njiv še nismo vsega popravili, sadno drevje pa ima še polno listja, radi česar je sneg polomil mnogo vrhov in vej zlasti na mladem drevju. Sneg nas sili, da se bomo morali približati. Zato je ravno ob pravem času tukajšnje prosvetno društvo odprlo svojo knjižnico, da si bomo mogli izposojevati knjige za pouk in kratek čas. Na občnem zboru prosvetnega društva je bil z malimi izpremembami izvoljen stari odbor z g. Vinkom Hajncem, posestnikom v Zgornji Vižingi, na čelu.

Polenšak. Dan Vseh svetih je pač edini dan v letu, ko se vsak človek spomni svojih dragih tam na mirnem pokopališču. Ob tem spominu je vsako leto vedno več naših znancev tam na domu miru. Od teh jih hočemo zabeležiti po vrsti one, ki jih je angel smrti poklical pred sodni stol v zadnjih petih mesecih: Gera Zavec iz Polenšaka, stara 87 let; Gera Šešerko iz Zamenc, stara okoli 80 let; Majcen Jakob iz Preroda, občinski revež, star nad 70 let; Julia Rajh, zasebnica iz Bracławec, v objemu 73 let; Ana Tuš iz Polenec, umrla na porodu, zapustivši moža in 4 otročičke, stara 35 let. Njej je sledila enomesečna Lizika Cvetko iz Polenšaka. Razlike pač smrt ne dela, ne prizanaša ne mladini, ne starini, ne bogatašem, ne siromakom. Ob tem spominu mi letos posebno obstane pogled na najnovejših grobovih. Skupaj v enem grobu počivata brata Anton in Franc Lajh iz Lasigovec, ustreljena pred nekajimi dnevi s strelom iz vojaške karabinke. Bila sta na vasi pri botru v Bracławecih; med njimi je prišlo do prepira in nasledek je bil, da sta se brata Lajh, oba z enim strelom zadeta, ločila od tega sveta. Bila sta še polna življenske nade, stara komaj nad 30 let. Tesno združena v tem življenju, počivata združena tudi v skup-

nem grobu. Še niso utihnili glasovi o tem uboju, že se je vršil pogreb 40letne G. Visenjak iz Sirmec, ki je pa postala žrtev poskušene samomora vsled zavžitja mišnice. Tudi v bolnici ji niso mogli rešiti življenja. Rajna je bila mila in dobrosrčna žena; obup jo je privedel do tega čina. V mesecu juliju pa se je zastupil s pitjem esenca daleč na okoli znani izvrstni sodar Ivan Štebih iz Lasigovec. Za te vse umrle naj prosim usmiljenja pri pravičnem Sodniku nežni angel, šestletna Angelca Štebih iz Polenec, ki je te dni zapustila drage starše, bratce in sestre in se preselila v nebeške višave. Vsem pokojnim večni mir in pokoj!

Polzela. Marsikdo misli, da pri nas ni nič novega, ker se že dolgo ni nič slišalo o nas. Letos so vinogradiniki vsi žalostni. Trgatev je bila precej slaba. — Žalosna vest nas je zadela. Smrtna kosa je pokosila posestnika Jelena Ivana. Bil je krščanski mož in vsakemu v zgled. Nakopal si je bolezen v svetovni vojni. Videlo se je pri njegovem odprtem grobu, da je bil res mož. Sveti mu naj večna luč!

Orlavas pri Braslovčah. Tukaj je umrl in bil pokopan v soboto dne 4. novembra posestnik Matija Povše. Dosegel je visoko starost 78 let. Bil je mož, kakor jih je danes malo. Dober in vzoren gospodar, skrben oče svoje družine, kremitelj značaj, globoko veren, od zgodnje mladosti naročnik »Slovenskega gospodarja« ter drugih katoliških listov, katere je z velikim zanimanjem prebiral. Blagemu in vzglednemu možu naj sveti večna luč! Preostalim pa naše odkrito sožalje!

Nemirni Robinzoni.

Samotni otok.

Pitcairn se imenuje otočec v Tihem Oceanu. Prvič ga je zagledal s krova angleške ladje leta 1767 irski pomorščak Pitcairn in po njem je prejel otok tudi svoje ime. Omenjeni otok se dviga iz morja nekako na sredi med Avstra-

lijo in Južno Ameriko. Po obsegu meri komaj 5 angleških milj (milja 1.524 km) in najvišja višina ima 1000 m.

Radi neverjetno strmega obrežja je mogoč pristanek edino pri povsem mirnem vremenu in še to samo v prav malih čolnih na enem mestu.

O Pitcairnu bi res ne bilo poročati, ako bi ne bila njegova trdnjavska nedostopnost povzročila, da so se zatekli nanj ljudje, gnani od posebnih udarcev usode in so tamkaj tudi našli svojo novo domovino.

Upor na ladji.

Dne 4. aprila 1789 je zapustila angleška bojna ladja »Bounty« pod poveljstvom kapitana Viljema Bligha otok Tahiti v Tihem Oceanu. Vozila je seboj 1015 komadov krušnih dreves, katere je hotela prepeljati s Tahiti v angleške kolonije v Vzhodni Indiji. Par tednov po odhodu je izbruhnil na ladji upor, katerega je zakrivil kapitan s prestrogim postopanjem napram moštvu. — Upornike je vodil prvi ladijski oficir Christian. Poveljnik in njegovi zvesti so bili premagani, razoroženi in prepuščeni zelo negotovi usodi. Zmagovalci so prisilili kapitana, drugega častnika, zdravnika, botanika (rastlinoslovca) in 15 mornarjev, da so vstopili v čoln, katerega so opremili z jadrji, orodjem, z živili in je slobodno odplul, kam mu je bilo drago. Ladja »Bounty« je odjadrjala pod poveljstvom Christiana in je dosegla po par dneh otok Tabuai, ki spada k Rurutu skupini v Tihem Oceanu. Po izvršeni vstaji je znal novi kapitan in njegovi ljudje, da ne bodo nikdar več smeli med civilizirane ljudi. (Vsaka vstaja na ladji se kaznuje neusmiljeno s smrtjo.) Edini izhod upornikov je bil: naselitev na samotnem otoku.

Zopet na potovanju.

Otok Tubuai nikakor ni bil paradiz, kakor so prvotno domnevali vstaši. Radi dveh vzrokov so zapustili mornarji komaj postavljene koče: domačini so se obnašali skrajno sovražno proti nepo-

nih svot. Pred vsem je omočil Filomeno z njenim starim ljubčekom, Katarino pa z 65letnim kapitanom. Oba moža je zavaroval za visoke svote in sta tudi kmalu umrla. Zavarovalnica je ženam izplačala zavarovalnino. Lahko prisluzeni denar je bil kmalu zapravljen in Sarret je pregovoril obe vdovi, da sta pohčeriili jelično deklico, katero je trojica s pomočjo mlajšega zdravnika visoko zavarovala. Obe ženski sta spravili zavarovano naglo s pomočjo strupa ter alkohola s poti in visoka zavarovalnina je bila zopet izplačana. Vse je šlo po sreči in denar je kmalu skopnel. Sarret je poneyeril nek njemu

»Če ne spremenite naslova,« je rekel Tim, »se ustrelim.«

»Nič ne škoduje,« je rekel slikar ravno-dušno, »slika je že gotova.«

Žage še vedno niso zgradili; z zidavo še niti začeli niso. Žagar je denar, ki ga je prejel za zavarovalnino, zaklenil v železen predal, od katerega se ne premakne več. Če mu kdo svetuje, naj že vendar začne graditi žago, postane sirov, kriči, češ, da ga hočejo opehariti in mu ukrasti denar. Najbrž ni več pri zdravi pameti. O njegovem sinu nihče ni ničesar slišal.

Sosedova Lizika se je zelo izpremenila. Tiha in boječa je kar čez noč postala živahna; lišpa se in v nedeljo hodi na ples. Izpremenila se je iz jeze, da jo je Tonče zaradi Bianke tako preziral.

Meni kar nič všeč ni, kar se godi z njo. To ni nič kaj samoraslega, zdravega pri tej njeni veselosti in zabaveželnosti. Kakor smeh je iz bolne duše. Kar pa mi ugaja še manj, je to, da se mladi Čresnik vedno bolj suče okrog nje. Kaj pa namerava ta vihra z lepim dekletom?

Pravi, da hodi za njo zaradi svoje umetnosti, da jo bo slikal. Ne zaupam malopridnežu; gotovo ni eden tistih, ki svoje umetnosti še nikoli niso oskrunili, ki je še nikoli niso usužnjili svojim strastem; imam ga za enega tistih umetnikov, katerim je njihova umetnost le zvodnica. Takih ljudi je dosti med pesniki, slikarji, glasbeniki in gledališkimi igralci. Umetnik mora varovati svojo umetnost, da ostane čista, kakor duhovnik svojo cerkev, učitelj svojo šolo, sicer se tudi pregreši v svoji službi.

Temu Čresniku kar nič ne verjamem, da hoče slikati Liziko samo za to, ker vidi v njej lep model. Večkrat me je sram te nezaupnosti, ker nimam nobenih dokazov za njo. Tedaj si pravim: saj si postal tudi ti že tak žalosten filister, ki se briga za tuje stvari, katere mu prav nič niso mar. Če slika tale Čresnik manjvredne podobe in če ga slučajno hočeš presojevati, tedaj mu povej to v obraz. Kar pa ta Čresnik počne kot zasebnik, ti ni prav nič mar, kajti nisi njegov spovednik, ne varuh, ne sodnik, niti njegov prijatelj. Pusti čenče malenkostnim malomeščam

Hočeš srečko brezplačne loterije? Tedaj si naroči »Naš dom«!

klicanim beguncem. Praske in spopadi so bili na dnevnem redu; drugič pa ni bilo na otoku žensk. Uporniki so se spomnili, kako prijazni so bili z njimi domačini za njihovega večmesečnega bivanja na otoku Tahiti. Sklenili so vrnitev na Tahiti, kjer se jim je pridružil 9 žensk, 8 moških in 10 dečkov. Odjadrili so nazaj na Tubuai, kjer so zgradili celo majhno trdnjavo, ki bi jih naj čuvala sovražnih domačinov in slučajnih tujcev. Sovražnost domačinov je bila tolika, da tudi druga naselitev ni bila dolgotrajna. Treba je omeniti, da so nastali prepiri tudi med Tahitčani, in radi tega je bilo treba prepeljati nezadovoljne med kolonisti nazaj v domovino. Ko so ostavili vstaši tretjič ter zadnjič Tahiti, je ostalo Christianu zvestih od nekdanje posadke 8 moških, razen teh se jim je še pridružil 6 moških in 12 žen s Tahiti.

Pitcairn.

Par tednov so jadrili po Oceanu, ne da bi prav znali, kam se naj obrnejo. Slednjič se je spomnil Christian na samotni ter skalnati otočec Pitcairn, ki mu je bil znan tako na pogled s prejšnje vožnje. On sam je splezal prvi na suho in je sklenil po par urah površne preiskave, da se vsi stalno naselijo na otoku. Spustili so sidro na mestu, kjer je bilo mogoče radi strahovitih valov, in so s časom prenesli vse potrebno in seboj pripeljano iz ladje na samotni otok. Ko je bila ladja prazna, je dal Christian povelje, da jo morajo sežgati in je odvezel vsem možnost, otok sploh kdaj več zapustiti.

Usoda tovarišev.

Med tem ko so iskali uporniki samotno pribežališče in so ga tudi resnično našli, je blodil pravi kapitan Viljem

Bligh z 18 spremljevalci v neznatnem čolnu 3600 milj po Oceanu. Po preteku 48 dni je dosegel naselbino Kupang na otoku Timor pod Indijo. Približno eno leto po upor na »Bounty«, dne 14. 3. 1790, se je vrnil Bligh na holandski ladji na Angleško, kjer je poročal na pristojnem mestu o svojih doživljajih. Na podlagi njegove ovadbe je odposlala angleška vlada bojno ladjo »Pandora« v južno morje, da bi izsledila upornike in jih poklicala na odgovor. »Pandora« pa se je potopila, ne da bi izpolnila poverjeno ji nalogo, v nevarni Torres ožini. Kapitan Bligh je bil leta 1806 imenovan za guvernerja kolonije Nove Južne Valške v Avstraliji. S svojo strogostjo je izzval na novem mestu vstajo domačinov in je umrl dve leti za tem vsled ponižanj, čeravno ga je odlikovala Anglija z naslovom admirala.

Paradiž.

Če bi bili izvedeli naseljenci na Pitcairn za udarce usode, ki so obiskali njihove nasprotnike in jih celo uničili, bi bili spoznali v tem zaščito božje roke in bi bili svoje življenje drugače uravnali. Kmalu po naselitvi se jim je godilo sijajno. Ne oziraje se na sadeže, katere so že našli na Pitcairn, so hitro obrodila tudi razna semena, katera so pripeljali s seboj s Tahiti. Treba je bilo le neznatnega dela in že jim je rodila zemlja v preobilici: krušni sad, krompir, banane, sladkorni trs, kokosove orehe ter tobak. Svinje, koze in perutnina so se začeli poditi po otoku. Naseljenci so si napravili iz debel dreves majhne čolnice, ki so jim prav dobro služili pri ribolovu. Paradiž, katerega na Tubuai niso našli, je bil na Pitcairn dosežen. Pa zopet enkrat je bil Adam od Eve pregnan iz raja...

Prvi prepiri in poboji.

Po približno triletnem trajanju rajsko brezskrbnega življenja je zgubil Kvintal, eden od mornarjev z ladje »Bounty«, svojo ženo, ki mu je umrla. Njegovi beli tovariši so prisilili eno od

z njim priseljenih Tahitčank, da je zapustila svojega moža in je pričela s Kvintalom skupno življenje. To brezobzirno postopanje je razburilo do skrajnosti Tahitčane. Polastili so se strelnega orožja in so usmrtili Christiana in enega njegovih tovarišev, ko sta delala na polju, in so ranili povrh še 4 pri življenju ostale Evropejce. Čeravno je bilo s tem krvavim činom zadoščeno maščevalnosti, vendar ni bilo niti misliti na nadaljnje mirno ter bratsko skupno bivanje.

Še nadaljna krivica je bila povod, da se je skrčila majhna naselbina tekom par dni na le nekaj še pri življenju preostalih bitij. Vse moške s Tahiti so poklali. Od tega pokolja so preostali še 4 uporniki, 10 žensk in nekaj otrok.

V tem že itak obupnem položaju je pričel eden od angleških mornarjev, ki je bil svojčas zaposlen doma v žganjarni, pridelovati iz soka »ti« rastline močno in sladko žganje, kar je imelo kot posledico novo in težko zlo med kolonisti. Oba Angleža Koj in Kvintal sta bila skoro neprestano pijana. Prvi je nekoč v popolni pijanosti ter živčni zmedenosti stekel proti obali in se je vrgel s strme skale v morje. Ta nesreča je toliko streznila ter spametovala preostale, da se niso več tako preko mere udajali alkoholu. Pa tudi po iztreznjenju še ni bilo pri kraju z udarci usode.

Oče samotarske naselbine.

Kvintalu, kojega strast je priključila nad otočane brezmejno zlo, je umrla druga žena. Zahteval je tretjo na tako divjaški način, da je bilo ogroženo življenje njegovih belih tovarišev in so ti sami sklenili, starega tovariša — umoriti.

Še le po izvršeni smrtni obsodbi je zavladal na otoku Pitcairn zopet mir. Eno leto za tem je umrl predzadnji mornar Jonny in je živel od prvotne angleške posadke le še Adams, ali pravilno: Aleksander Smith, ki se je pa prelevil z napredovanjem starosti v pravega očeta otočanske občine. Sv. pismo in še

nom, katerih najljubše in skoraj edino opravilo so čenče, ki morajo imeti majhen hrup, ker v svoji notranjosti ne doživljajo nič velikega. So namreč ljudje, ki postanejo kar otožni, da, ki bi umrli duševne lakote, če bi ne bilo čenč; zato gredo čez drn in strn za tujimi strastmi, jih željno požirajo in jih, ko se jih nažró, izbruha zopet iz sebe.

Zoprni, pomilovanja vredni ljudje. Hubert, saj ti vendar ne boš —?

O, Hubert, če hočeš pošteno misliti sam o sebi, si boš rekel: ljubosumen si. Saj ti ni do šipčeve Lizike, do Erike ti je, ki jo ta navihanec tudi hoče slikati.

Obe deklici hoče imeti na eni podobi. Tako le mi je orisal to z besedami: v ozadju stoji križ z rdečo lučko, Lizika gre s povešeno glavo in s kangljico za olje v roki proti križu; Erika pa kot moderna mestna gospodična začudena gleda za njo iz polmraka v drevoredu. Podobi pa se bo reklo: Srečanje v gozdu.

Niti tajiti ne morem, da ta misel ni pesniška in da je nekaj globokosti v njej. Za slikarja

»Vinjenosti« je nekaj tako resnega, da človeka kar osupne. Bila bi lahko dobra slika, ki bi gledalčevo domišljijo podžgala in mu segla v srce.

Kaj torej hočeš, Hubert? Kadar se rodi nova, dobra umetnina, ves narod nekaj pridobi. Vendar — ne zaupam mu. Zaupam tudi njegovi umetniški resnobi ne. Če bi bila njegova duša polna ljubezni do novega dela, bi temu Čresniku vendar ne prišla v glavo neumna misel, da na vsak način hoče naslikati tudi Padovko. Tej tršasti metli se je res ponudil, da jo bo naslikal. Seveda je mislil pri tem na svojo zbirko. S svojim prijaznim, omamljivim glasom mi je rekel, da mu bo v veliko zabavo, če bo slikal dobro gospo Padovko v »njeni delavni obleki«, da bo pa res veselo, bo že on poskrbel. Draga gospa Padovka gotovo tu in tam rada izpije kozarček žganja; no, tega ji bo že dal. Poleg tega pa ji bo še plačal za vsako uro.

Padovka je najprej poslušala, da je povedal, nato pa je bruhnilo iz nje. Nenadoma se ji je od smeha tako zaletelo, da je bil slikar od glave do nog ves popljuvan in da je ozlovoljen odšel

zaupan denar. Najel je bolj samotno vilo, v kateri je ustrelil upnika in njegovo ženo. Filomena in Katarina sta razkrojili trupli obeh ustreljenih s pomočjo neke tekočine in pognojili z razkrojom vrti. Vse to se je zgodilo leta 1925. Posestnik omenjene in od Sarreta najete vile je javil oblasti, ko se je preselila od njega morilska deteljičica, da je vohal cele tedne po odhodu posebnega močan ter moreč vzduh. Vzduh je bil njemu dokaz, da se je moralo v vili v njegovi odsotnosti zgoditi nekaj strašnega. Policija je rabila na to ovadbo celih dve leti, predno je izsledila ter pripravila za obtožbo vse zločine,

par nabožnih knjig je tvorilo edine učne pripomočke, s katerimi se je lotil pouka naglo se razvijajoče mladine. Učil je naraščaj čitati ter moliti in ga je vzgojil v strahu božjem ter v ljubezni do bližnjega. Skoro vse za življenje važne svetopisemske izreke je znala ta mladež na pamet. In ti izreki so poglani v mladih srcih tako globoke koranine, da so se jih držali njihovi potomci v drugi ter tretji rod.

Smrt očeta in preselitev.

Pred svojo smrtjo je doživel stari Adams obisk dveh ladij. Skoro 20 let je minulo, predno se je ustavila pred otokom ameriška jadrnica. Ameriškemu kapitanu in dvema angleškima kapitanoma, poveljnikoma bojnih ladij, je stari Adams priznal krivdo upora ter je izrazil pripravljenost: povrniti se v domovino na Angleško in se zagovarjati pred vojnim sodiščem. Angleška častnika nista hotela ugrizniti v to že zastarelo jabelko in sta ga pustila kot očeta med kolonisti.

Ko se je usidrala leta 1825 pred otokom angleška bojna ladja, je rotel stari Adams kapitanu, naj za božjo voljo vpliva na angleško vladu, da bo preselila 66 duš broječo kolonijo kam drugam. Za vedno se množeče prebivalstvo kmalu ne bo na otoku dovolj rodne zemlje in ne pitne vode.

Leta 1829 je umrl stari Adams. Leta 1831 se je naenkrat pojavil pred otokom angleški parnik in ta je preselil naselbino kljub ugovoru z mladimi in starimi na otok Tahiti.

Domotožje.

Pitcairnčane so sprejeli Tahitčani zelo prijazno. Kraljica Pomare jim je pustila nakazati polja in lahkoživi domačini so bili veseli prirastka. Koj po prihodu v svojo prvotno domovino so začutili Pitcairnčani, da jim je širši svet nekaj povsem tujega in so izjavili z vso odločnostjo, da ne ostanejo na novem domu. Vse prigovarjanje sorojakov je bilo zaman. Njih domotožje je bilo tako globoko, da je umrlo prav kmalu 24

priseljencev. Radi naglega umiranja je bil sklenjen povrat. Marca meseca so jih ponovno ukrcali in avgusta so že bili zopet doma na samotnem otoku.

Zopet prevoz.

Ceravno so doživeli Pitcairnčani s preselitvijo na Tahiti tako bridko razočaranje, se je vzbudila v njih po par zadovoljno prebitih letih bojazen, da se bodo preveč razmnožili in zahteva, da se morajo preseliti. Angleška vlada jim je šla celo tokrat na roko in je izdala za prevoz 193 duš na Norfolško otočje v Tihem Oceanu maja 1856 5 tisoč angleških funtov. Ko se je vozila l. 1858 avstrijska bojna ladja »Novara« okoli sveta, je pristala tudi na otoku Tahiti. Domačini so pripovedovali mornarjem, da Pitcairnčani tudi z najnovejšo domovino niso zadovoljni. In ravno za bivanja avstrijske posadke na Tahiti je prepeljala ameriška ladja od na 219 oseb narasle občine na Norfolk otočju 17 ljudi in sicer moške, žene in deco nazaj na skalnato samoto Pitcairn.

Kaj in kako se pa godi tem čudakom, ki se imajo za svoje rojstvo in porast zahvaliti uporu na ladji, v sedanjih gledih tehnike in prometnega napredka tolikanj naprednih časih, ni znano.

Proslava 15 letnice osvoboditve Maribora.

Že mesec dni se vrše priprave za dostojno proslavo zgodovinskih dogodkov, ki so pred 15 leti začrtali mejo Jugoslavije na bivšem Štajerskem. Da se niso takrat našli odločni možje, general Maister, dr. Rosina, dr. Verstovšek ter drugi, ki so ustanovili »Naroni svet« in da se jim niso takrat pridružili navdušeni mladi možje, ki so bili pripravljeni s puško v roki braniti našo severno mejo, Bog ve, kaj bi se bilo zgodilo z Mariborom in njegovim zaledjem. Brez pretiravanja lahko rečemo, da bi bila tudi štajerske Slovence zadela usoda Primorcev, Notranjcev in Korošcev. In

Hočeš srečko brezplačne loterije?
Tedad si naroči »Naš dom«!

najverjetnejše pa je, da bi v tem primeru postala sploh cela Slovenija (sedaj Dravska banovina), plen Italijanov in Avstrijcev. In Slovenci bi v najkrajšem času izginili kot narod.

V sedanjih težkih časih, ko tarejo ves svet gospodarske težave, prav radi pozablamo na preteklost, ker naše misli le preveč obremenjujejo težave sedajnosti. Zato je prav, da osvežimo spomine na one zgodovinske dni, ki so bili odločilni za našo bodočnost in narodno eksistenco, ki je mogoča samo v okviru velike Jugoslavije, in da proslavimo moške, ki so, bodisi z mečem ali s silo svojega duha, pravočasno zavrtili pohlepne sosede.

Pozivamo torej vse Jugoslovane, da se udeležijo proslave in s tem izrazijo hvaležnost in priznanje vsem onim, ki so kakor že koli sodelovali pri obrambi naše severne pokrajine.

Proslava se bode vršila po sledečem sporedu:

V soboto dne 18. novembra, ob pol 19. uri: bakljada po mestu. Zbirališče od Kralja Petra trga proti Tržaški cesti. Ob 20. uri družabni večer v dvorani pri Unionu. Vstop prost.

V nedeljo dne 19. novembra, ob pol desetih dopoldne, se zberejo vsa društva na Glavnem trgu z godbami na čelu, nato je sv. maša za padle borce. Po sv. maši govori in nato razhod.

Vabimo gg. župane vseh občin, da se te velike proslave s svojimi občani v čim večjem številu udeležijo.

V slučaju slabega vremena odpade dne 18. novembra povorka, dne 19. novembra pa sv. maša na Glavnem trgu, ter se bo svečano opravilo vršilo ob 10. uri v stolni cerkvi.

Zveza Maistrovih borcev.

katero je zagrešila trojica: Sarret-Schmidt.

Ovčja volna

»Kluft«
10 dkg . . . Din 13.—
skoraj neraztrgljiva,
za nogavice in sokne.

»Gelbschild«
10 dkg . . . Din 18.—
mekha in izdatna, za
sviterje in jopice.

»Friesia«
5 dkg . . . Din 10.—
v vseh barvah, pri-
pravna za čepice in
bluze.

»Partijska volna«
5 dkg . . . Din 5.—
ostanki zelo poceni.

C. Büdefeldt

Maribor
Gospodarska ulica 4.

domov, kjer se je hotel umiti in preobleči. Zaradi slabega vedenja sem Padovko moral ošteti; zvečer pa sem ji dal klobaso v dar.

Pomlad je za krepostno vedenje in resnobno ponašanje nevaren čas. Le pogled si našega dobrega prijatelja Boltežarja. Po dolini hodi kakor utelešena samozavest; je eden tistih ljudi, ki vse kroté: svojo okolico, svojo usodo in samega sebe.

Če tak mož skoči čez plot, je to ravnotako žalostno, kakor če se ti zverži tisoč let stara knjiga, ki je vezana v svinjsko usnje.

Boltežar je imel spočetka slikarja na sumu radi deklet pri »Grozdu«; ko pa je videl, da se zanima mladi Čresnik bolj za Šipčevo Liziko in učiteljico Eriko, se je veselo oddahnil in rekel: mladi Čresnik je vendarle brhek fant.

Nato pa ga je zadela nesreča. Tim — moj Tim — se je napotil snubit k »Grozdu«. Tim je bil vedno predrzen porednež, kaj takega pa le nisem pričakoval od njega.

Tim ima večino dni v tednu po dve uri »prostost«. Pri moji hiši ni nikoli toliko dela, da bi branil svojemu služabniku, naj ne bo za dve uri na dan svoj lastni gospod. Boltežar mi je to ljudomilost silno zameril.

»Dobre navade kvarite,« me je pokaral, »kam pa homo prišli, če bo vsak, ki je tu v službi, imel dve uri na dan prostega časa?«

Rekel sem mu, da bi se potem ta naša stara zemlja še vseeno čisto zadovoljna vrtela okrog sonca; mi vsi skupaj se le nikar ne domišljujemo, da so naše zadeve za veselstvo tako važne.

Boltežar je zarenčal: če se več ne razumeva, potem je najbolje, da greva zopet narazen.

In res ga cel teden ni bilo več blizu. Medtem pa sem jaz poklical k sebi Tima in sem terjal odgovor od njega zaradi njegovih obiskov pri »Grozdu«.

Rekel sem mu, da v svojem prostem času gre kamor hoče, toda previden naj bo; da so mi povedali, da se vrti okrog ene obeh dvojčic pri »Grozdu«, kar pa vendar res nič ni zanj.